

Ketkä keskustelevat Natosta? Ylen A-studion Nato-keskustelijoiden kartoitus 2021–2022

Elina Sironen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Medianomin tutkinto

Amk-opinnäytetyö

2023

Tiivistelmä

Tekijä Elina Sironen
Tutkinto Medianomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi Ketkä keskustelevat Natosta? Ylen A-studion Nato-keskustelijoiden kartoitus 2021–2022
Sivu- ja liitesivumäärä 29 + 8
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, millaiset keskustelijat ovat päässeet ääneen Ylen A-studion ja A-talkin Nato-aiheisissa keskusteluissa Suomen turvallisuuspolitiikkaa mullistaneen vuoden aikana. Opinnäytetyön aineistona käytettiin A-studion Nato-aiheisiä keskusteluja, jotka on julkaistu aikavälillä 1.12.2021–30.11.2022. Aihetta käsitteleviä jaksoja oli yhteensä 63 kappaletta ja keskustelijoita 222.</p> <p>Opinnäytetyö on luonteeltaan tapaustutkimus. Aineiston käsittelyssä hyödynnettiin sekä laadullisen että määrällisen tutkimuksen menetelmiä. Ensin aineistosta rajattiin laadullisen sisällönanalyysin avulla ne keskustelut, joissa käsiteltiin suoraan Natoa tai Suomen turvallisuuspoliittista asemaa. Seuraavaksi jaksujen vieraat perattiin taulukkomuotoon ennalta määriteltyjen muuttujien mukaan (mm. nimi, titteli, ammattiryhmä, organisaatio, sukupuoli).</p> <p>Määrällisiä tuloksia vertailemalla saatiin tietoa siitä, millaiset keskustelijat ovat päässeet ääneen A-studion Nato-keskusteluissa tarkasteltavan ajanjakson aikana.</p> <p>A-studion Nato-keskusteluiden keskustelijakunta noudattelee turvallisuuspoliittiselle keskustelulle tyypillistä, hyvin miesvaltaista sukupuolijakaumaa. Alle kolmannes A-studion Nato-keskustelijoista oli naisia, mikä on vähemmän kuin suomalaisessa mediassa keskimäärin. A-studio on poliitikkojen ja tutkijoiden estradi, sillä nämä ammattiryhmät olivat esillä selkeästi eniten. Poliitikoista sekä hallitus- että oppositio puolueet pääsivät keskusteluissa ääneen hyvin tasapuolisesti. Organisaatioista Ulkopoliittisen instituutin tutkijat vierailivat A-studiossa selvästi useimmin ja myös yksittäisistä henkilöistä eniten A-studiossa vieraili Ulkopoliittisen instituutin johtaja Mika Aaltola.</p> <p>Keskustelijoiden kartoituksen pohjalta opinnäytetyössä pohditaan myös median valtaa erityisesti haastateltavien valinnassa ja siten median roolia erilaisten representaatioiden ja diskurssivallan jakautumisessa. Opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat representaatio, diskurssit ja mediavalta.</p> <p>Tuloksista selvisi, että A-studion Nato-keskustelijaprofiili on perinteinen ja olemassa olevia valtarakenteita tukeva. Medialla on valtaa vaikuttaa keskustelijaprofiiliin esimerkiksi haastateltavien valintojen kautta. Mikäli keskustelijaprofiilista halutaan tulevaisuudessa monimuotoisempi, toimistusten ja yksittäisten toimittajien olisi tietoisesti kiinnitettävä asiaan enemmän huomiota journalistisen työprosessin eri vaiheissa.</p>
Asiasanat journalismi, ulko- ja turvallisuuspolitiikka, NATO, representaatio

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tietoperusta	4
2.1	Ulko- ja turvallisuuspolitiikka.....	4
2.2	Representaatio ja diskurssit	5
2.3	Valta ja mediavalta.....	6
2.4	Asiantuntijuus mediassa ja politiikassa.....	7
3	Tutkimuksen toteutus	11
3.1	Tapaustutkimus lähestymistapana	11
3.2	Aineisto ja menetelmät	12
4	Tulokset.....	14
4.1	Sukupuolijakauma.....	14
4.2	Ammattiryhmät ja yksittäiset henkilöt.....	15
4.3	Poliitikkojen puoluetusta	17
4.4	Keskustelijoiden taustaorganisaatiot	18
5	Johtopäätökset.....	20
5.1	Tulosten yhteenveto	20
5.2	A-studion keskustelut heijastavat turvallisuuspolitiikan perinteistä asetelmaa.....	21
5.3	Medialla on valtaa vaikuttaa keskusteluasetelmaan	22
5.4	Ehdotuksia jatkotutkimusta varten	23
5.5	Oma oppiminen.....	24
	Lähteet.....	26
	Liitteet	30
	Ylen A-studion keskustelijat 1.12.2021–30.11.2022 ammattiryhmän mukaan järjestettynä.....	30

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä tarkastelen, millaisia keskustelijoita Ylen A-studion ja A-talkin Nato-aiheisissa keskusteluissa on vierailut Suomen turvallisuuspolitiikan näkökulmasta käänteentekevän vuoden aikana. Tarkasteltavana ajanjaksona on 1.12.2021–30.11.2022 eli vuosi, jonka aikana Suomi luopui sotilaallisesta liittoutumattomuudestaan ja haki Pohjois-Atlantin liiton Naton jäseneksi. Venäjän suurhyökkäys Ukrainaan helmikuussa 2022 käynnisti ajanjakson, jonka aikana turvallisuuspolitiikka nousi päivittäiseksi puheenaiheeksi suomalaisessa mediassa ja kansalaisten kahvipöydissä, joten aihe on ajankohtainen.

Syy, jonka vuoksi tarkastelen opinnäytetyössä nimenomaan turvallisuuspoliittisia keskustelijoita, liittyy paitsi aiheen ajankohtaisuuteen myös aihepiirin vakiintuneeseen keskustelijaprofiiliin. Turvallisuuspolitiikka on perinteisesti hyvin miesvaltainen politiikan ala (esim. Lehtonen 2018, 63; Siu-kola, Kuusipalo, Haapea 2020). Opinnäytetyössä selvitän, näkyykö vakiintunut keskustelijaprofiili myös A-studion haastateltavissa vai haastetaanko sitä.

Kiinnittämällä huomion mediassa näkyviin turvallisuuspolitiikan keskustelijoihin opimme lisää siitä, kuka tai ketkä pääsevät ääneen suomalaisessa Nato-keskustelussa. Tieto on tärkeä, koska asiantuntijoista voi medianäkyvyyden kasvaessa tulla merkittäviä vallankäyttäjiä ja mielipidejohtajia (Kunelius, Noppari & Reunanen 2009, 381–388; Voltmer & Brants 2011, 126–134). A-studion Nato-keskustelijoiden kartoittamisen lisäksi opinnäytetyössä pohditaan myös median roolia keskusteluiden kokoonpanojen luomisessa.

Opinnäytetyön aineistona on Ylen ajankohtaisiin aiheisiin keskittyvä ajankohtaisohjelmapari A-studio ja A-talk. A-studio ja A-talk ovat kuukaudesta ja vuodesta toiseen kaikista katsotuimmat ajankohtaisohjelmat Suomessa (Finnpanel), joten aiheen rajaaminen näihin ohjelmiin oli luontevaa. Lisäksi valinnan puolesta puhui se, että julkisen palvelun tarjoajana jopa laki edellyttää Yleisradiota ottamaan monimuotoisuus- ja tasa-arvonäkökohdat huomioon ohjelmistossaan (laki Yleisradio Oy:stä 22.12.1993/1380).

Selkeyden vuoksi viitataan opinnäytetyössä *A-studioon*, vaikka aineistoon sisältyy jaksoja sekä A-studiosta että A-talkista. Tämä on perusteltua, sillä ohjelmat kulkevat luontevasti käsi kädessä ja selkeä enemmistö opinnäytetyön aineistosta koostuu A-studion jaksoista.

Opinnäytetyön pääkysymys on:

Ketkä keskustelevat Natosta?

Tämän laajan ylätason kysymyksen jaan edelleen tarkemmiksi tutkimuskysymyksiksi, joihin etsin vastausta aineistosta:

TK 1 Millainen on Nato-keskustelijoiden sukupuolijakauma?

TK 2 Ketkä yksittäiset henkilöt pääsevät ääneen?

TK 3 Mitä ammattiryhmiä Nato-keskustelijat edustavat?

TK 4 Mitkä puolueet pääsevät mukaan Nato-keskusteluun?

TK 5 Mitä organisaatioita Nato-keskustelijat edustavat?

Opinnäytetyön tarkoituksena on valaista keskustelijoiden ominaisuuksia erilaisten muuttujien kautta. Näitä muuttujia ovat esimerkiksi keskustelijan rooli (tutkija, poliitikko, sotilasasiantuntija, jne.), sukupuoli ja taustaorganisaatio. Muuttujia tarkastelemalla ja vertailemalla muodostuu selkeämpi kuva siitä, ketkä A-studion turvallisuuspoliittisissa keskusteluissa pääsevät ääneen eli kuinka puheenvuorot jakautuvat esimerkiksi eri organisaatioiden tai ammattiryhmien välillä.

Opinnäytetyön tietoperusta nojaa ulko- ja turvallisuuspolitiikan, representaation, diskurssin ja mediavallan käsitteisiin.

Opinnäytetyö on luonteeltaan tapaustutkimus eli siinä tutkitaan rajattua joukkoa tapauksia tai vain yhtä tapausta. Tapaustutkimukselle on myös tyypillistä yhdistää useita eri menetelmiä. (Laine, Bamberg, Jokinen 2007, 9–12). Tässä opinnäytetyössä keskityn ainoastaan A-studion tiettyyn aihepiiriin liittyviin keskusteluihin (rajattu joukko tapauksia) ja käytin aineiston kokoamisessa ja käsitelyssä useita tutkimusmenetelmiä, joten opinnäytetyö täyttää hyvin tapaustutkimuksen tunnusmerkit.

Aineiston rajaamisessa hyödynsin laadullista sisällönanalyysiä, mutta varsinaisen aineiston käsitteellin määrällisen tutkimuksen perinteeseen nojaten eli tulokset perustuvat aineistosta kaivettuun numeeriseen tietoon. Tarkempaan menetelmään on dokumenttianalyysiin pohjautuva määrällinen sisällön erittely.

Tarkasteltavan ajanjakson aikana lähes jokaisessa A-studion jaksossa käsiteltiin tavalla tai toisella ulko- tai turvallisuuspolitiikkaa. Tästä syystä rajasin opinnäytetyön aineiston sisällönanalyysin avulla niin, että mukaan valikoituivat nimenomaan Suomen geopoliittista asemaa ja suoraan Natoa käsittelevät keskustelut. Aineiston ulkopuolelle jäivät siis muut ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvät keskustelut, kuten esimerkiksi Ukrainassa käytävän sodan ajankohtaista tilannetta,

energiakriisiä, pakotteita, Venäjän sisäistä muutosta, puolustusmäärärahoja tai Ukrainalle osoitettua puolustustarvikeapua koskevat keskustelut.

Opinnäytetyön tulokset ovat tapaustutkimukselle tyypillisesti rajattuja, koska niissä tarkastellaan ainoastaan Ylen A-studion ja A-talkin keskustelijoita. Tulokset eivät siis sellaisenaan sovellu laajemmin yleistettäväksi. Suomen suosituimpien asiaohjelmien turvallisuuspoliittisten keskustelijoiden kartoittaminen voi kuitenkin tarjota mielenkiintoisia avauksia myöhemmälle tutkimukselle. Esitän ehdotuksia jatkotutkimusta varten opinnäytetyön viimeisessä luvussa.

2 Tietoperusta

Keskeisiä käsitteitä tässä opinnäytetyössä ovat ulko- ja turvallisuuspolitiikka, representaatio ja diskurssit, mediavalta sekä asiantuntijuus median ja politiikan näyttämöillä.

2.1 Ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka on politiikkaa, joka käsittelee valtion kansainvälisiä suhteita, yhteistyötä ja kansallista turvallisuutta (Ulkoministeriö 2023). Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon (2020, 10) mukaan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääränä on ”vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata valtion itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, vahvistaa Suomen turvallisuutta ja hyvinvointia sekä ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta”.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjat määritellään selonteoissa ja eduskunnan kannanotoissa (Valtioneuvosto 2020, 9). Käytännössä ulko- ja turvallisuuspolitiikka lankeaa pitkälti ulkoministeriön ja puolustusministeriön hallinnonaloille. Suomen ulkopolitiikkaa johtaa tasavallan presidentti yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731 94 §). Presidentti on myös puolustusvoimien ylipäällikkö (128 §).

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka edustaa niin sanottua ”kovaa” politiikkaa. Kovina politiikan aloina pidetään esimerkiksi julkista taloutta, työmarkkinoita tai puolustusta, joihin yhdistetään usein maskuliinisia piirteitä ja kovempia arvoja kuin ”pehmeisiin” politiikan aloihin. Pehmeät politiikan alat puolestaan liittyvät usein suoraan kansalaisten yksityiselämään ja pehmeämpiin arvoihin. Niihin kuuluvat esimerkiksi sosiaali-, terveys- ja koulutuspolitiikka. (Ruoho 2006, 171–172.)

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vuosi 2022

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka oli joulukuun 2021 ja joulukuun 2022 välillä tiiviisti esillä paitsi Suomen valtionjohdon agendalla myös mediassa. Kansainvälisen politiikan tohtori, Nordic West Office -ajatushautomon toimitusjohtaja Risto E. J. Penttilä arvioi Ylen A-talk ohjelmassa torstaina 9. joulukuuta 2021, että Suomi saattaa joutua hakemaan Naton jäsenyyttä ”seuraavien kuukausien aikana”. Ohjelman juontajan, Ylen toimittaja Sakari Sirkkasen vastaus Penttilän arvioon oli yksinkertainen ”oho”. (A-talk 9.12.2021.) Tuo ”oho” on myös tämän opinnäytetyön lähtöpiste.

Vielä joulukuussa 2021 Penttilän arvio herätti A-talkin kanssakeskustelijoissa epäilyksiä, mutta joulukuussa 2022 Suomen Nato-jäsenyys oli ratifioimatta enää kahdessa Naton jäsenmaassa, Turkissa ja Unkarissa. Vuoden 2022 aikana Suomen turvallisuuspoliittinen asema muuttui siis merkittävästi, kun maa luopui sotilaallisesta liittoutumattomuudestaan ja haki puolustusliitto Naton jäsenyyttä.

Edellä mainitun A-talkin jakson ilmestymisen jälkeen vuosi vaihtui ja tasavallan presidentti Sauli Niinistö piti kansainvälistäkin huomiota herättäneen uudenvuoden puheensa, jossa hän muun muassa totesi, että ”Suomen liikkumatilaan ja valinnanmahdollisuuksiin kuuluu myös mahdollisuus liitoutua sotilaallisesti ja hakea Nato-jäsenyyttä, jos niin itse päätämme” (Niinistö 2022).

Tilanne Ukrainassa kiristyi alkuvuodesta ja lopulta Venäjä toteutti suurhyökkäyksen Ukrainaan 24. helmikuuta 2022. Suomessa keskustelu Nato-jäsenyyden hakemisesta kiihtyi ja mielipidetiedusteluissa kansalaisten suhtautuminen puolustusliittoon liittymistä kohtaan muuttui sitä myönteisemmäksi, mitä pidemmälle kevät eteni.

Poliitikot seurasivat perässä ja muun muassa toukokuussa hyväksytyt valtioneuvoston selonteko Suomen liittymisestä Pohjois-Atlantin liittoon (2022) siivitti keskustelua eteenpäin. Päätös hakemisesta julkistettiin toukokuussa 2022 ja Suomi kutsuttiin Naton jäseneksi samaan aikaan Ruotsin kanssa kesäkuussa 2022. Kutsua seurasi ratifiointikierron Naton jäsenmaissa. Kesän ja syksyn aikana A-studion keskustelut käsittelivät yhä useammin Turkkiä ja myös Unkaria, joiden ratifiointit puuttuivat vielä marraskuussa 2022. Opinnäytetyön aineisto päättyi 30.11.2022.

2.2 Representaatio ja diskurssit

Media ei ainoastaan heijasta yhteiskunnallista todellisuutta, jossa se toimii, vaan myös rakentaa ja vaikuttaa siihen itse. Median tuottamat todellisuuden muunnelmät – representaatiot – perustuvat valintoihin, joita tehdään median tuotantoprosessin eri vaiheissa. (Fairclough 1997, 136; Seppänen & Väliverronen 2017, 90.)

Toisilla on enemmän mahdollisuuksia tuottaa ja levittää representaatioita kuin toisilla ja median vallat vaikuttavat siihen, millaiset ja kenen representaatiot pääsevät esille. Siten representaatiot liittyvät myös vallan käsitteeseen (Sihvonen 2006, 130).

Tässä opinnäytetyössä ei tarkastella erilaisia representaatioita sinänsä, vaan sitä, kuinka media vaikuttaa erilaisten representaatioiden syntyyn ja leviämiseen jo median tuotantoprosessin alkuvaiheessa, kun toimittaja valitsee haastateltavia juttuunsa.

Diskurssi on representaatiota laajempi käsite, jolla viitataan laajempiin ajattelun ja ilmaisun tapoihin, jotka ovat sidoksissa erilaisten yhteiskunnallisten instituutioiden toimintaan (Seppänen & Väliverronen 2017, 102). Mediassa diskurssi on pääasiallisesti kolmen osallistujaryhmän vuorovaikutusta: toimittajien, yleisön ja ”muiden tahojen”, joita ovat esimerkiksi mediassa esiintyvät poliitikot, tutkijat, ja muut julkisen elämän edustajat (Fairclough 1997, 165).

Diskurssit pohjautuvat yhteiskunnalliseen todellisuuteen ja siten niihin liittyy myös monia valta- ja hallintasuhteita. Esimerkiksi median kautta tapahtuva diskursiivinen toiminta rakentaa valtaa ja instituutioita. Tällä niin sanotulla diskurssivallalla viitataan siihen, miten eri ryhmillä on mahdollisuus osallistua diskurssiin eli kuinka eri toimijoiden valtaa rakennetaan, puretaan ja toistetaan. Diskurssivallalla on tapana suosia toisia toimijoita ja syrjäyttää toisia. (Pynnönen 2013, 28–29.)

Tässä opinnäytetyössä tarkastelun kohteena oleva haastateltavien valinta on yksi tapa, jolla media osallistuu diskurssivallan rakentamiseen. Se, ketä esimerkiksi A-studioon kutsutaan keskustelemaan Nato-asioista, kertoo omalta osaltaan siitä, kuinka diskurssivalta jakautuu eri toimijoiden kesken, kun puheenaiheena on Nato ja estradina A-studio.

2.3 Valta ja mediavalta

Vallan määrittely aloitetaan tyypillisesti Max Weberin valtakäsityksestä. Weberin (1947, 152) mukaan valta on yksilön, ryhmän tai instituution kykyä toteuttaa oma tahtonsa riippumatta muiden vastustuksesta. Weberin mukaan yhden toimijan vallan kasvu on aina toisen tappio. Weber näkee vallan resurssina. (Kunelius, Noppari & Reunanen 2010, 18.)

Valta voidaan ymmärtää paitsi resurssina myös toimijoiden välisenä suhteena. Tämä erityisesti Foucault'n (2000) ajattelusta kumpuavan käsityksen mukaan valta on yhteistoiminnallista ja se nioutuu erilaisiin sosiaalisiin verkostoihin.

Kunelius, Noppari ja Reunanen (2010, 21–22) tiivistävät median roolin valtataistelussa ytimekkäästi. Media on toisaalta osa niitä resursseja, joita vallanpitäjät käyttävät oman valtansa pönkittämiseksi. Myös Fairclough'n (1997, 58) mukaan tiedotusvälineissä pääsevät yleensä esille ne, joilla on jo ennestään taloudellista, poliittista tai kulttuurista valtaa.

Tiedotusvälineiden luomat representaatiot voivat siis toistaa yhteiskunnassa vallitsevia hallintasuhteita (Lehtonen & Koivunen 2010, 244–245). Jos haastateltavaksi valitaan henkilö tai sellaisen organisaation edustaja, jolla on jo valmiiksi valtaa yleisöön, media toistaa tätä olemassa olevaa hallintasuhdetta. Vastaavaa toistoa ei tapahdu, mikäli haastateltavaksi valitaankin ennalta tuntemattomampi taho, jolla ei entuudestaan ole yhtä lailla valtaa yleisöön.

Sosiaalisten käytäntöjen, kuten haastattelutilanteen, taustalla olevat valtasuhteet ovat tavallisesti käytäntöihin osallistumattomille ihmisille näkymättömiä, mikä osaltaan ylläpitää valtasuhteita. Ne ymmärretään ikään kuin vallitsevina asiantiloina. (Fairclough 1997, 75; Lehtonen & Koivunen 2010, 244–245.)

Toisaalta medialla on roolinsa myös siinä, miten valta jakaantuu eri toimijoiden kesken ja kuinka legitiiminä eli hyväksyttävänä kunkin toimijan valtaa pidetään (Kunelius, Noppari & Reunanen 2010, 12–14). Tiedotusvälineet saattavat siis vaikuttaa vallan välineiltä, mutta todellisuudessa vallan ja median suhde on monipuolinen ja jatkuvassa muutostilassa (Fairclough 1997, 64).

Medialla on myös omaa valtaansa, mediavaltaa. Tämä on valtaa, joka kohdistuu erityisesti yleisöön – sen tietoihin, asenteisiin ja mielipiteisiin. (Kunelius, Noppari & Reunanen 2010, 12–13.) Yleisön koko lisää tiedotusvälineiden valtaa ja vaikutusmahdollisuuksia (Fairclough 1997, 57). Valtakunnan suosituimpana keskusteluohjelmana A-studiolla on siten valtaa ympäröivään yhteiskuntaan jo yleisönsä koon ansiosta. Mediavalta ilmenee myös esimerkiksi siinä, kuka tai ketkä mediassa päästetään ääneen. Kenet kutsutaan esimerkiksi A-studioon keskustelemaan Nato-asioista ja päästetään siten vaikuttamaan yleisön tietoihin, asenteisiin ja mielipiteisiin?

Journalistin työtä ohjaavien Journalistin ohjeiden mukaan ”tiedonvälityksen sisältöä koskevat ratkaisut on tehtävä journalistisin perustein” (Julkisen sanan neuvosto 2014). Ohjelman sisällön suhteen myös A-studion keskustelijavalinnat on siis tehtävä ensisijaisesti journalistisin perustein. Todellisuudessa haastateltavien valintaan vaikuttavat kuitenkin puhtaasti journalististen perusteiden lisäksi myös muut seikat, jotka voivat liittyä esimerkiksi journalistiseen työprosessiin tai haastateltavien taustaorganisaatioihin (Pitkänen & Niemi 2016, 14; Harjuniemi 2021, 4).

Toimitusten kiireisessä arjessa haastateltavaksi saatetaan valita jo ennalta hyväksi todettu, helposti tavoitettavissa oleva henkilö (Pitkänen & Niemi 2016, 14). Asiantuntijahaastateltavien valinnassa taustalla voi vaikuttaa myös niin sanottu uskottavuuden hierarkia (Harjuniemi 2021, 4–5). Tällä tarkoitetaan sitä, että tiettyjä tahoja edustavia asiantuntijoita pidetään uskottavampina kuin toisia. Esimerkiksi suomalaiset taloustoimittajat pitävät tutkitusti valtionhallinnon tai tutkimuslaitosten talousasiantuntijoita uskottavampina kuin yksityisille pankeille tai elinkeinoelämän toimijoille työskenteleviä talousasiantuntijoita (Harjuniemi 2021, 7–8).

2.4 Asiantuntijuus mediassa ja politiikassa

Valta liittyy myös mediassa näkyvään asiantuntijuuteen. Poliitiikkaan keskittyvissä tv-ohjelmissa sekä toimittajalla että keskustelijalla on kaksi yleisöä. Ensiksi huomioitava yleisö on perinteinen ohjelman katsojakunta – toimittajalla ohjelman katselijat ja esimerkiksi poliitikoilla mahdolliset äänestäjät. Toinen huomioonotettava yleisö on ammatillinen – toimittajalla oma mediaorganisaatio, keskustelijalla esimerkiksi poliittinen puolue, tutkimuslaitos tai vastaava. Ammatillisen yhteisön hyväksyntä on tärkeää toimittajan ja keskustelijan ammatillisen aseman kannalta. (Vltmer & Brants 2011, 129.)

A-studiosakaan ei siis esiinnytä ainoastaan katselijoille, vaan myös omalle ammatilliselle yhteisölle. Mitä enemmän on esillä, sitä enemmän on mahdollisuuksia vakuuttaa paitsi yleisö myös vahvistaa omaa tai organisaation asemaa ja valtaa ammatillisessa yhteisössä, oli se sitten politiikassa, tutkimus-, järjestö- tai yritysmaailmassa (Kunelius, Noppari & Reunanen 2009, 381–388).

Asiantuntijoista voi medianäkyvyyden kasvaessa tulla merkittäviä vallankäyttäjiä ja mielipidejohtajia molempien yleisöjen keskuudessa. (Voltmer & Brants 2011, 126–134.) Esimerkiksi Ulkopoliittisen instituutin johtaja Mika Aaltola on kasvaneen medianäkyvyyden seurauksena menestynyt jopa kansalaisille tehdyissä presidenttiehdokaskyselyissä (esim. Ilta-Sanomat 21.10.2022).

Mediassa näkyvä asiantuntijuus ohjaa käsityksiä siitä, millaisia ihmisiä pidetään yhteiskunnassa sopivina asiantuntijoina. Representaatioilla voi olla suuri vaikutus esimerkiksi siihen, millaisiin uramahdollisuuksiin eri taustoista tulevat henkilöt uskovat. (RARE Media 2021, 19.)

Muun muassa monimuotoisuuden edistämiseen keskittyvän RARE Median (2021, 4) mukaan suomalaisessa mediassa toistetaan edelleen vallitsevia valtarakenteita. Media-alan tutkimussäätiön tukemassa ja RARE median toteuttamassa hankkeessa keväällä 2021 haastateltiin suomalaisia media-alan ammattilaisia ja mediatutkijoita. Haastatteluiden pohjalta hankkeessa tuotettiin opas, jonka tavoitteena on edistää moninaisempaa ja inklusiivisempaa journalismia. Oppaassa todetaan, että suomalaisessa mediassa esiin pääsevät usein ne, joilla on jo valmiiksi valtaa. (RARE Media 2021, 19.)

Myös tieteellinen tutkimus on tuottanut samankaltaisia tuloksia. Esimerkiksi Mari K. Niemen ja Ville Pitkäsen vuonna 2016 julkaistu vertaisarvioitu tutkimus: hallitsematon ja houkutteleva media – Yhteiskuntatieteilijöiden näkemyksiä julkisesta asiantuntijuudesta (Pitkänen & Niemi 2016) syventyi muun muassa siihen, millaisia yhteiskuntatieteellisiä asiantuntijoita mediassa esiintyy. Tutkimuksen yhteydessä toteutetusta kyselystä selvisi, että median haastattelupyynnöt keskittyvät suhteellisen pienelle joukolla tutkijoita (Pitkänen & Niemi 2016, 7). Lisäksi huomionarvoista on, että tutkimuksen mukaan median käyttämistä asiantuntijoista yli 70 prosenttia on miehiä (Pitkänen & Niemi 2016, 14).

Tutkimuksessaan Ville Pitkänen ja Mari K. Niemi (2016, 14) toteavat, että journalistiseen työprosessiin liittyy piirteitä, jotka voivat vahvistaa julkisen asiantuntijuuden sukupuolittumista. Toimituksissa suositaan muun muassa työn kiireisen luonteen vuoksi usein hyviksi havaittuja ja entuudestaan tuttuja asiantuntijoita, joista selkeä enemmistö (yli 70 prosenttia) on tutkimuksen mukaan miehiä (Pitkänen & Niemi 2016, 14). Myös RARE median ja media-alan tutkimussäätiön toteuttamassa hankkeessa journalistisen työn hektisyys nostettiin esteeksi moninaisuuden edistämiseksi (RARE media 2021, 17).

Tuorein sukupuolten tasa-arvoon mediassa keskittyvä Global Media Monitoring Report -tutkimus vuodelta 2020 toteaa, että kestää ainakin 67 vuotta ennen kuin sukupuolten välinen tasa-arvokuilu pystytään kuroma umpeen maailmanlaajuisesti. Tutkimuksesta selviää, että maailmanlaajuisesti naisten osuus median lähteinä käyttämistä asiantuntijoista oli 24 prosenttia vuonna 2020. Raportin kansallisen katsauksen mukaan Suomessa 33 prosenttia eli tasan kolmannes uutisten lähteistä todella on naisia. Suomessa tilanne on siis maailmanlaajuista keskiarvoa parempi, mutta kiinnitettävää riittää ennen kuin tasa-arvo saavutetaan.

Esimerkiksi Helsingin Sanomat kertoi maaliskuussa 2018 julkaistussa artikkelissaan (Yläjärvi & Ubaud 2018), että kuukauden aikana julkaistuissa Helsingin Sanomien jutuissa esiintyneistä ihmisistä vain hieman runsaat 30 prosenttia oli naisia. Lehti päättikin tuolloin alkaa aktiivisesti seurata ja lisätä naisten määrää jutuissaan. Neljä vuotta myöhemmin samaa asiaa käsittelevä juttu oli otsikoitu ”ikuinen kolmannes” eli vuodet eivät olleet tuoneet asiaan tasa-arvoista käännettä (Vasantola 2021). Naistenpäivänä 2023 julkaistussa seuranta-artikkelissa (Sarhimaa 2023) todetaan, että sukupuolten esiintyvyyttä Helsingin Sanomien artikkeleissa mittaava laskuri näyttää edelleen ”liian usein siltä, että eläisimme 70-prosenttisesti miesten maailmassa”, vaikka naisten osuus onkin noussut hienoisesti neljän vuoden takaisesta.

Myös muissa mediataloissa tilanne on samankaltainen kuin Helsingin Sanomissa. Tämä selviää esimerkiksi ruotsalaisen Prognosis-yhtiön kehittämää, ajankohtaista sukupuolten välistä tasa-arvoa mediakentällä kartoittavaa Gender Equality Tracker -työkalua tarkastelemalla. Työkalu perustuu sukupuolen mukaan määriteltujen nimien esiintymiseen mediateksteissä. Työkalun käyttämässä datassa on mukana useita suomalaisia mediataloja. (Prognosis 2023.)

Mediakeskusteluissa ilmenevä epätasa-arvo näkyy myös laajemmin yhteiskunnassa ja politiikassa, erityisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2017 edellisen kerran toteuttaman tasa-arvobarometrin vastaajat pitivät yleisesti ottaen miestä naista sopivampana talous- sekä ulko- ja puolustuspolitiikan vastuullisiin tehtäviin (Attila, Pietiläinen, Keski-Petäjä, Hokka & Niemelä, 2018, 29–31).

Ulkoministeriön tilaama tuore selvitys (Vastapuu & Lyytikäinen 2022) puolestaan tarkastelee tasa-arvoa ulkopoliitikassa. Selvityksessä todetaan, että tasa-arvoa on onnistuttu viemään jossain määrin kaikille ulkopoliitiikan osa-alueille ja se näkyy myös henkilöstössä ja ulkopoliitiikan johtotehtävien melko tasaisena jakautumisena eri sukupuolten kesken. Tasa-arvoasiat ovat kuitenkin esillä erityisesti ”pehmeämmillä” ulkopoliitiikan aloilla, kuten kehitysyhteistyössä ja ihmisoikeusasioissa. Sen sijaan ”kovilla” ulkopoliitiikan aloilla, turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa, on selvityksen mukaan sukupuolisokeutta eli sukupuoleen liittyvät asiat eivät nouse välttämättä lainkaan esiin esimerkiksi turvallisuuspoliittisissa asiakirjoissa. (Vastapuu & Lyytikäinen 2022, 21–22.)

Politiikan sukupuolittuneisuutta on tutkittu myös laajemmin suomalaisella mediakentällä. Esimerkiksi Helsingin yliopistossa tehty pro gradu -tutkielma (Lehtonen 2018) selvitti, kuinka politiikan sukupuolittuminen heijastui Yleisradion televisiouutisiin neljällä vuosikymmenellä vuosina 1988–2018. Tutkimuksesta selviää, että Suomessa miespoliitikkojen toiminta on keskittynyt niin sanottuihin ”koviin ja julkisiin aiheisiin”, kuten talouteen ja naisten taas ”pehmeisiin, yksityisiin aiheisiin”, kuten koulutukseen tai terveydenhuoltoon (Lehtonen 2018, 58–71).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Sukupuolella väliä eduskunnassa? -selvitys (2020) puolestaan tarjoaa tietoa siitä, kuinka sukupuoli näkyy eduskunnassa esimerkiksi valiokuntien työssä. Selvityksen tulokset kertovat samaa tarinaa kuin edellä mainittu Lehtosen (2018) pro gradu -tutkielma. Kovat politiikan alat ovat miesvaltaisia myös eduskuntatyössä. Puolustusvaliokunta oli selvityksen tarkastelujakson aikana eduskunnan valiokunnista kaikista miesvaltaisista (THL 2020, 41).

3 Tutkimuksen toteutus

Tässä luvussa kerron lisää tutkimuksen lähestymistavasta, esittelen aineiston ja avaan menetelmiä, joita käytin tutkimusaineiston käsittelyyn. Tutkimuksen lähestymistavaksi valikoitui pitkälti tutkimuksen aineiston perusteella tapaustutkimus. Tapaustutkimukselle tyypillisesti myös tässä opin-
näytetyössä aineiston analysoinnissa hyödynnettiin useita eri menetelmiä.

3.1 Tapaustutkimus lähestymistapana

Tämä oppinäytetyö on luonteeltaan tutkimuksellinen ja siinä on sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen piirteitä. Lähestymistavaltaan oppinäytetyö on tapaustutkimus, sillä tavoitteena on tuottaa tutkittua tietoa tarkastelun kohteena olevasta ohjelmasta eli rajatusta tapausjoukosta tai yksittäisestä tapauksesta (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 9–12; Ojasalo, Moilanen & Ritakoski 2015, 36).

Tapaustutkimuksen piirteitä oppinäytetyöhön tulee ennen kaikkea aiheen rajauksen kautta, sillä tarkastelun kohteena ovat ainoastaan A-studion ja A-talkin lähetykset ja tietoa kerätään nimenomaan tästä ohjelmaparista. Kyseessä on siis vertailun mahdollistavan monitapaustutkimuksen sijaan yksittäistapaustutkimus (Piekkari & Welch, 2020).

Tapaustutkimuksessa tutkimuskysymys on useimmiten aineistolähtöinen (Eriksson & Koistinen 2014, 6–14). Myös tässä oppinäytetyössä tutkimuskysymyksen muodostuminen alkoi aineistolähtöisesti havainnoista, jotka tein A-studion Nato-keskusteluista seuraamalla. Lisäksi tapaustutkimukselle on tyypillistä yhdistää useita eri menetelmiä (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 9–12). Esittelen oppinäytetyössä käytetyt menetelmät tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

Tapaustutkimuksen tulokset eivät ole laajasti yleistettävissä, mutta tarjoavat syvällisempää tietoa tutkittavasta tapauksesta (Ojasalo, Moilanen & Ritakoski 2015, 36). Myöskään tämän oppinäytetyön tulokset eivät ole yleistettävissä laajemmin suomalaisen mediakentän peilikuvaksi, vaan ne kertovat ainoastaan Ylen A-studion keskustelijoista tarkastellun ajanjakson aikana.

Tapaustutkimusta tehdessä yksi tärkeimmistä kysymyksistä on kuitenkin se, *mitä voimme oppia tapauksesta* (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 9–12). Tämän oppinäytetyön tavoitteena on paitsi selvittää kuka, ketkä tai mitkä tahot pääsevät ääneen A-studion Nato-keskusteluissa, myös kiinnittää huomiota median valtaan. Lisäksi aineistosta saatujen tulosten pohjalta voidaan mahdollisesti antaa kehittämisehdotuksia, jotka tukisivat monimuotoisuuden edistämistä.

3.2 Aineisto ja menetelmät

Kuten johdantokappaleessa jo mainittiin, opinnäytetyössä tarkasteltavan aineiston pohjana toimii Ylen arki-iltojen asiaohjelmapari A-studio ja A-talk. A-studio on keskusteluohjelma, joka ilmestyy Ylen TV2-kanavalla maanantaista keskiviikkoon. Keskusteltavana on useimmiten 2–3 eri ajankohtaista aihetta. Torstai-iltojen A-talk sen sijaan pureutuu syvemmin yhteen aiheeseen kerrallaan.

Kuten edellä totesin, tapaustutkimukselle on tyypillistä, että siinä käytetään useampaa kuin yhtä menetelmää (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 9–10). Eri menetelmiä käytetään usein toisistaan irrallaan tutkimusprosessin eri vaiheissa (Hurmerinta L. & Nummela, N. 2020). Vaikka tämän opinnäytetyön pääasiallinen lähestymistapa perustuu lukujen tarkasteluun, aineiston keräämis- ja valmisteluvaiheessa kuitenkin vaadittiin myös sisällön laadullista tarkastelua.

Opinnäytetyötä varten kävin läpi kaikki A-studion ja A-talkin joulukuun 2021 ja joulukuun 2022 välillä julkaistut lähetykset. Poimin kaikista vuoden aikana esitetyistä jaksoista ne, joiden keskusteluissa käsiteltiin suoraan Natoa tai Suomen geopoliittista asemaa Venäjän rajanaapurina. Aineiston ulkopuolelle jäivät siis muut ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvät keskustelut, kuten esimerkiksi Ukrainan sodan ajankohtaista tilannetta, Venäjän sisäistä kehitystä, energiakriisiä, pakotteita, puolustusmäärärahoja tai Ukrainalle osoitettua puolustustarvikeapua koskevat keskustelut.

Kuten jo aiemmin totesin, A-studion jaksoissa käsitellään usein useampaa kuin yhtä ajankohtaista puheenaihetta. Siksi jaksojen karsimisen jälkeen poimin yksittäisistä jaksoista mukaan ainoastaan sellaiset keskustelut, jotka käsitelivät Natoa tai Suomen geopoliittista asemaa. Sisällön analyysin kautta valikoidut 63 keskustelua muodostavat opinnäytetyössä tarkasteltavan primäärin aineiston. Jaksot ovat julkisesti saatavilla Yle Arenassa vuoden ajan julkaisuajankohdasta alkaen.

Työn dokumentaatiota ja mahdollista myöhempää todentamista varten otin ruutukaappaukset jokaisen käsiteltävän jakson esittelytekstistä, jossa myös kunkin jakson studiovieraat on mainittu.

Seuraavaksi vuorossa oli aineiston analysointi ja sisällön erittely. Menetelmäksi valitsin dokumenttianalyysin. Dokumenttianalyysi on menetelmä, jossa pyritään tekemään päätelmiä dokumenttilähteistä. Aineisto voi olla esimerkiksi verbaalista, symbolista tai kommunikatiivista. Dokumenttianalyysissä aineiston analysointi tapahtuu yleensä joko sisällön analyysin tai sisällön erittelyn keinoin. Sisällön analyysissä pyritään kuvaamaan dokumenttia sanallisesti, kun taas sisällön erittelyn avulla aineiston sisältöä kuvataan määrällisesti eli numeroin. (Ojasalo, Moilanen & Ritakoski 2015, 137.) Tässä opinnäytetyössä lähestyin aineistoa sisällön erittelyn kautta.

Erittelin jokaisen jakson vieraat neljän muuttujan: taustaorganisaation, keskustelijan nimikkeen/tittelin, ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan. Sisällytin vierasluetteloon niin studiovieraat kuin mahdollisissa videoinserteissä haastatellut asiantuntijat. Keskustelijoita oli yhteensä 222.

Tutkin aineistosta siis ainoastaan määrällisiin faktoihin perustuvaa ilmisältöä (manifest content) sen sijaan, että olisin yrittänyt löytää aineistosta piilossa olevia viestejä (latent content) (Ojasalo, Moilanen & Ritakoski, 137). Erittelin aineiston taulukkomuotoon exceliä hyödyntäen ja laadin tuloksista havainnollistavia kuvaajia, joita nostan esiin seuraavassa, tutkimuksen tuloksia käsittelevässä kappaleessa.

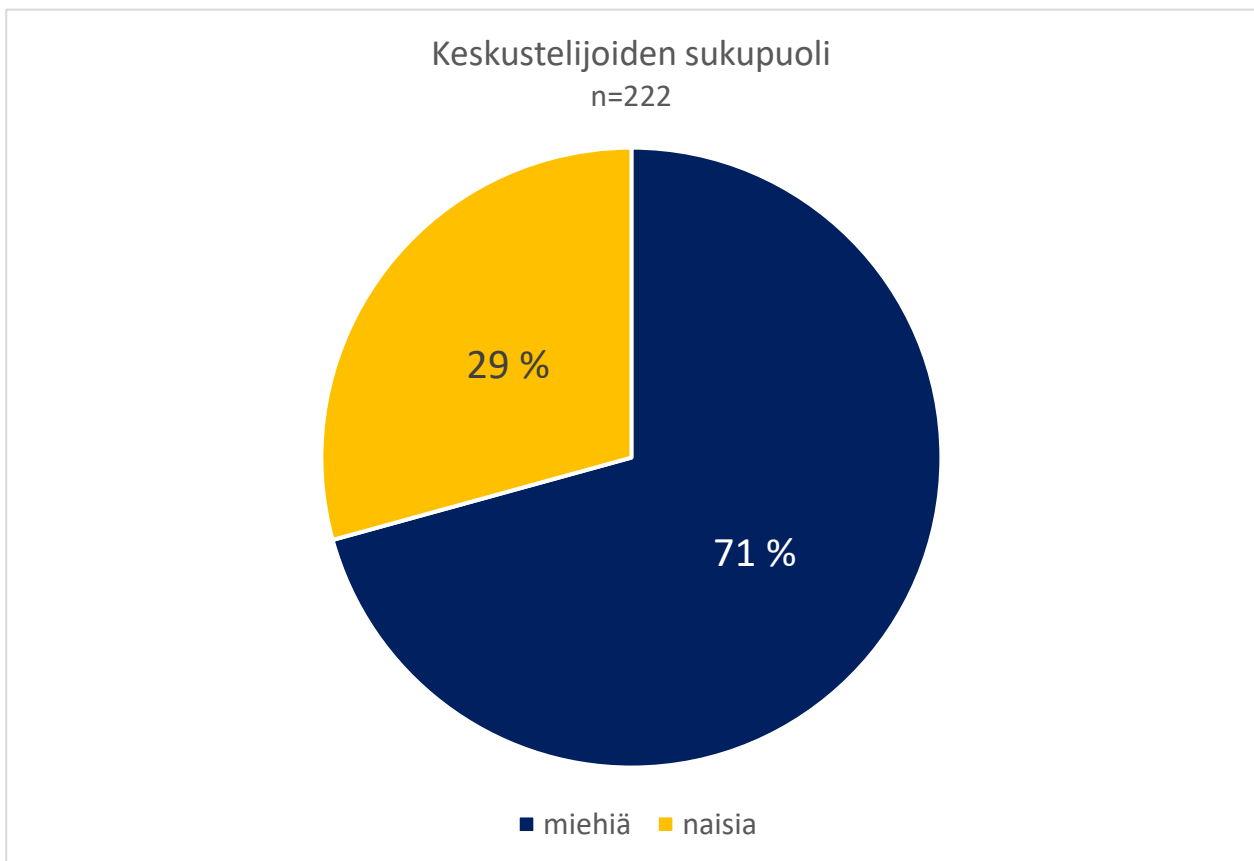
4 Tulokset

Edellisessä luvussa kuvaillun aineiston rajaamisen ja dokumentaation jälkeen vuorossa oli aineiston lähempi tarkastelu. Tarkasteltavia A-studion ja A-talkin jaksoja oli yhteensä 63 kappaletta. Näissä jaksoissa keskustelijoita oli yhteensä 222. Osa keskustelijoista vieraili useammassa jaksossa, joten yksittäiset henkilöt esiintyivät aineistossa useampaan kertaan. Tarkasteltavissa jaksoissa vieraili yhteensä 110 eri henkilöä.

4.1 Sukupuolijakauma

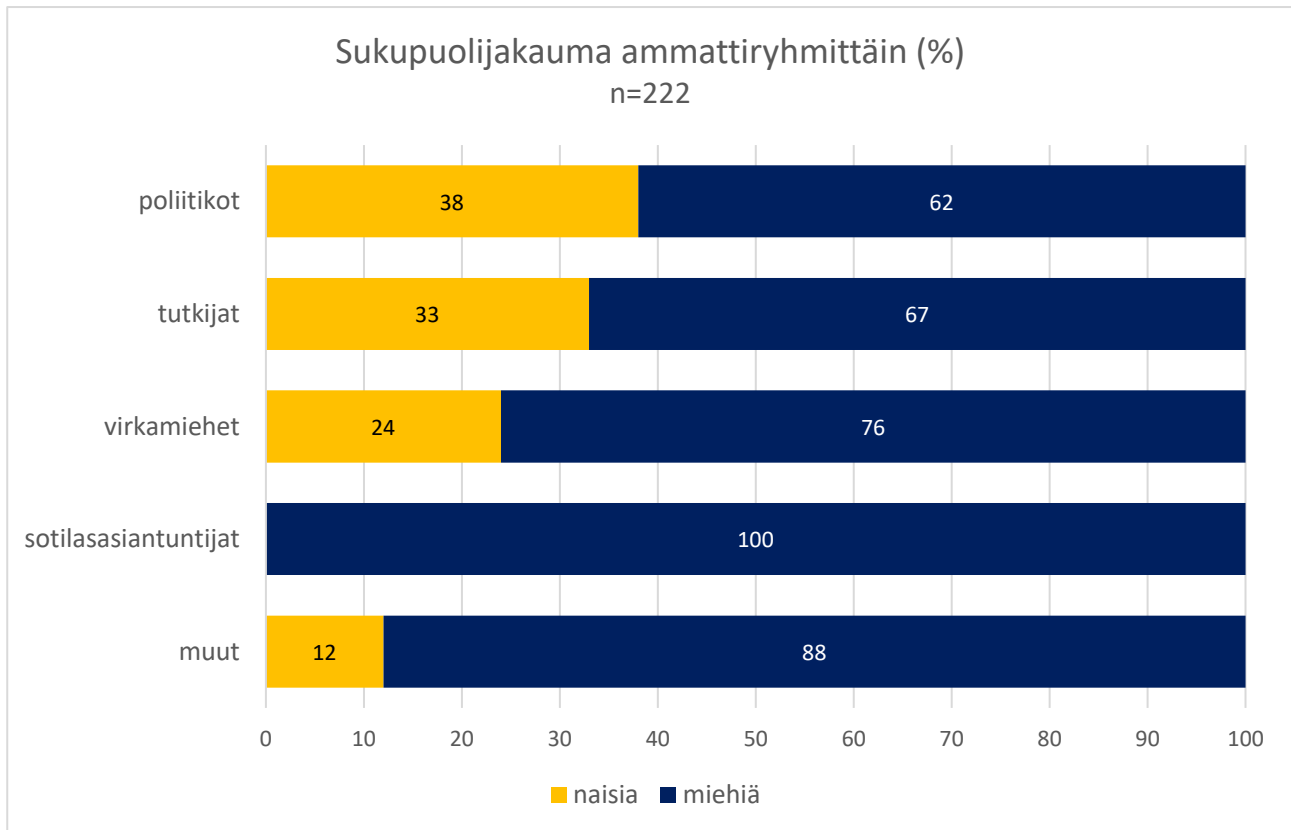
Kuten kuviosta 1 selviää, keskustelijoista 65 oli naisoletettuja, loput 157 olivat miesoletettuja. Prosentteina vastaavat luvut olisivat 29 prosenttia naisia ja 71 prosenttia miehiä. Kaikista keskustelijoista selvästi alle kolmannes oli siis naisia.

Kuvio 1. A-studion Nato-keskustelijoiden sukupuolijakauma

Kun tarkastellaan tilannetta ammattiryhmittäin, käsitys keskustelun sukupuolittuneisuudesta vahvistuu. Ainoastaan poliitikkojen ammattiryhmässä naisia oli yli kolmannes, 38 prosenttia. Tutkijoissa naisten osuus oli tasan kolmannes. Sen sijaan haastatelluista virkamiehistä vain 24 prosenttia oli naisia ja kaikki A-studiossa keskustelleet sotilasasiantuntijat olivat miehiä. Sukupuolijakaumaa ammattiryhmittäin on tarkasteltu kuviossa 2.

Kuvio 2. A-studion Nato-keskustelijoiden sukupuolijakauma ammattiryhmittäin

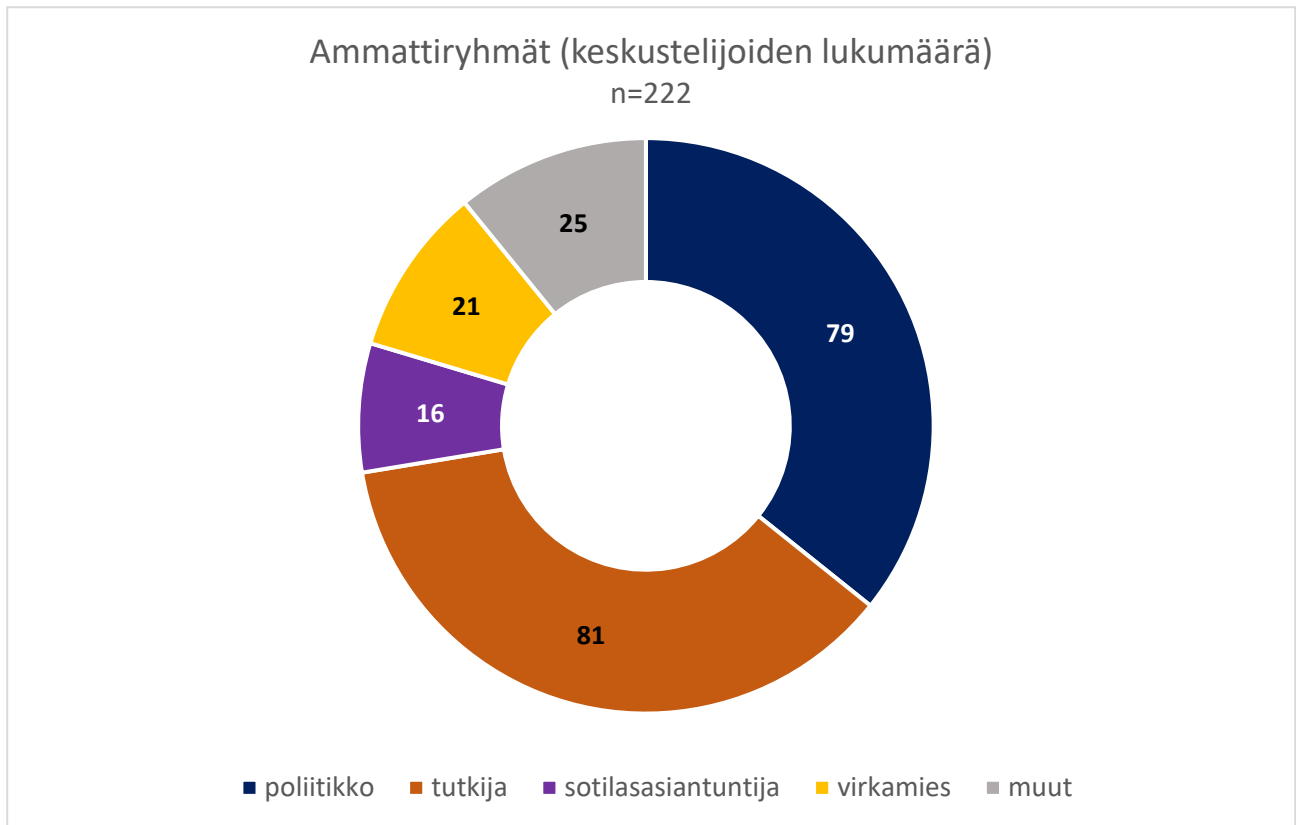
4.2 Ammattiryhmät ja yksittäiset henkilöt

Kuvio 3 esittää A-studion Nato-keskustelijoiden jakautumista eri ammattiryhmiin. Määrittelin aineistoon yhdeksän eri ammattiryhmää aineistosta tekemieni havaintojen perusteella: tutkijat, poliitikot, sotilasasiantuntijat, virkamiehet, diplomaatit, asiantuntijat, järjestötoimijat, toimittajat sekä erillisenä nimikkeenä presidentti, joka vieraili tarkasteltavissa jaksoissa kahdesti.

Kuviosta selviää, että A-studion Nato-keskusteluissa ääneen pääsevät erityisesti kaksi ammattiryhmää: tutkijat ja poliitikot. A-studiossa vuoden aikana vierailleista 222 keskustelijasta 162, eli yli 70 prosenttia, oli joko tutkija tai poliitikko. Huomionarvoinen yksityiskohta on, että sekä poliitikoille että tutkijoille kertyi lähes sama määrä vierailukertoja, sillä tutkijoita nähtiin studiossa yhteensä 81 kertaa ja poliitikkoja 79 kertaa.

Seuraavaksi suurimmat yksittäiset ammattiryhmät olivat virkamiehet ja sotilasasiantuntijat, joita kuitenkin esiintyi vieraissa moninkertaisesti vähemmän kuin tutkijoita ja poliitikkoja.

Kuvio 3. A-studion Nato-keskustelijoiden ammattiryhmät

Aineiston perusteella voidaan siis todeta, että A-studion turvallisuuspoliittinen keskustelu on hyvin tutkija- ja poliitikkovetoista. Erityisesti tutkittu tieto ja poliitikkojen ajatukset pääsevät siis esiin turvallisuuspoliittisessa mediakeskustelussa. Keskustelun tutkija- ja poliitikkovetoisuuteen vaikuttaa osaltaan myös se, että opinnäytetyön aineistossa ei ole mukana esimerkiksi sotatilannetta käsitteleviä jaksoja, joissa keskustelijoina oli suhteellisesti enemmän sotilastaustaisia vieraita.

Yksittäisistä henkilöistä eniten A-studiossa vieraili Ulkopoliittisen instituutin johtaja Mika Aaltola, joka oli mukana Nato-keskusteluissa 11 kertaa. Toiseksi eniten keskustelukertoja kertyi eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajalle, perussuomalaisten Jussi Halla-aholle, joka oli mukana yhdeksän kertaa. Niin ikään perussuomalaisten Riikka Purra vieraili ohjelmassa kuusi kertaa ja ulkoministeri, vihreiden Pekka Haavisto viidesti. Neljän eniten vierailleen jälkeen keskustelijoiden hajonta oli tasaisempaa. Esimerkiksi neljä kertaa studiossa keskustelleita oli useita.

A-studion 222 keskustelijasta vain seitsemän oli ulkomaisia eli ohjelman vieraista 97 prosenttia oli kotimaisia. Asiaa selittää varmasti osaltaan se, että A-studion keskustelut käydään suomen kielellä ja keskustelut ovat luonteeltaan usein melko nopeatempoisia.

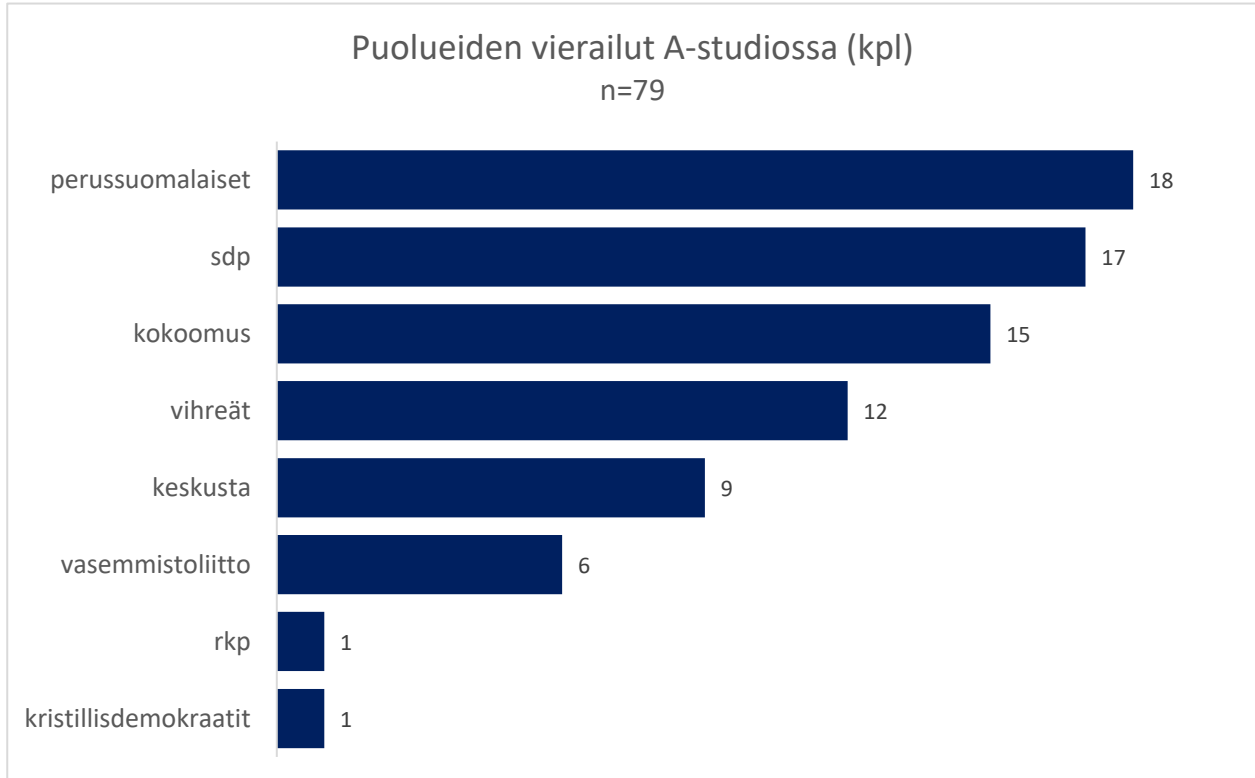
4.3 Poliitikkojen puoluentausta

Kun käännetään huomio toiseen suurimmista vierasryhmistä eli poliitikkoihin, voidaan huomata, että sekä hallitus- että oppositiopuolueet ovat päässeet melko tasaisesti ääneen A-studion turvallisuuspoliittisissa keskusteluissa tarkasteltavana ajanjaksona.

Eri eduskuntapuolueiden vierailukertojen lukumäärät on esitetty kuviossa 4. Kuviosta selviää, että oppositiopuolue perussuomalaisten edustajat vierailivat A-studiossa kaikista eniten. Tämä selittyy osittain sillä, että perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho toimii myös eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajana. Jussi Halla-ahon vierailut muodostavat 50 prosenttia perussuomalaisten 18 vierailukerrasta. Valiokunta on keskeinen ulko- ja turvallisuuspoliittisen keskustelun kannalta.

Toiseksi eniten A-studion keskusteluissa nähtiin pääministeripuolue sdp:n edustajia. Kolmatta tilaa piti kokoomus, jolla on perussuomalaisten tavoin hallussaan merkittäviä valiokuntapaikkoja. Esimerkiksi puolustusvaliokunnan puheenjohtaja Antti Häkkänen on kokoomuksen kansanedustaja. Vihreiden keskustelukerroista lähes puolet kuuluivat ulkoministeri Pekka Haavistolle.

Kuvio 4. Puolueiden edustajien vierailut A-studiossa

Sekä hallitus- että oppositiopuolueet pääsivät siis melko tasaisesti ääneen A-studion Nato-keskusteluissa. Keskustelun kannalta olennaisten valiokuntien jäsenyydet sekä ministerinsalkut vaikuttavat suoraan keskustelukertojen lukumääriin.

4.4 Keskustelijoiden taustaorganisaatiot

Kun tarkastellaan aineistoa muiden kuin poliittisten taustaorganisaatioiden näkökulmasta, Ulkopoliittisen instituutin edustajat vierailivat selkeästi eniten A-studiossa muihin organisaatioihin verrattuna. Kuten kuvioista 5 selviää, Ulkopoliittisen instituutin tutkijoita vieraili A-studiossa yhteensä 32 kertaa. Vierailuja oli siis lähes tuplamäärä verrattuna seuraavaa sijaa pitävään Helsingin yliopistoon.

Tulosta voidaan pitää odotettuna, sillä Ulkopoliittinen instituutti keskittyy nimensä mukaan ulkopoliitikkaan. Ulkopoliittinen instituutti on eduskunnan alaisuudessa toimiva, mutta siitä riippumaton tutkimuslaitos, jonka tehtävä on tuottaa ajankohtaista tietoa kansainvälisistä suhteista ja EU-asioista (Ulkopoliittinen instituutti 2022). Lisäksi instituutti kertoo yhdeksi tavoitteekseen tuottaa korkeatasoista ja selkeää aineistoa yhteiskunnalliseen keskusteluun. Instituutin tutkijat osallistuvat ajankohdittaiseen keskusteluun muun muassa toimimalla asiantuntijoina eri medioissa (kuten Ylen A-studiossa). Toimintaa rahoitetaan julkisin varoin, mutta laitos tekee riippumatonta tutkimusta.

Kuvio 5. A-studion Nato-keskustelijoiden taustaorganisaatiot (pois lukien poliittiset puolueet ja alle 5 kertaa tuloksissa esiintyneet organisaatiot)

Korkeakouluista Helsingin yliopisto ja Tampereen yliopisto olivat selkeästi eniten mukana A-studion keskusteluissa. Myös Maanpuolustuskorkeakoulun edustajia nähtiin studiossa. Juuri näiden yliopistojen näkyminen keskusteluissa selittyy ainakin osittain sillä, että Helsingin ja Tampereen yliopistoissa sekä Maanpuolustuskorkeakoulussa harjoitetaan kansainvälisen- ja puolustuspolitiikan tutkimusta ja niistä löytyy Nato-keskusteluun sopivaa asiantuntemusta.

Esimerkiksi Helsingin yliopisto on Venäjä ja turvallisuus -teemaan perehtyneiden tutkijoiden merkittävä kotipesä, selviää puolustusministeriön, sisäministeriön ja ulkoministeriön tilaamasta selvityksestä (Mitikka 2020). Selvityksessä lähetettiin kysely 210 alan tutkijalle. Kyselyyn vastanneista 29 prosenttia eli lähes kolmannes työskenteli Helsingin yliopistossa tai sen alaisuudessa toimivassa Aleksanteri-instituutissa. (Mitikka 2010, 9–10).

Ministeriöistä useimmin studiossa vierailivat ulkoministeriön ja puolustusministeriön edustajat. Tulosta voidaan pitää yllätyksettömänä, sillä ulko- ja turvallisuuspolitiikka hallinnonalana sijoittuu juuri näiden ammattiministeriöiden alaisuuteen. Myös puolustusvoimat edustaa samaa hallinnonala, sen ”kovaa” ydintä.

Keskusteluissa useimmin vierailleiden organisaatioiden listasta selviää myös hybridi-vaikuttamisen rooli Suomen turvallisuuspoliittisessa mediakeskustelussa. Euroopan hybridiosaamiskeskuksen asiantuntijoita hyödynnettiin keskusteluissa kolmanneksi eniten eli aihepiiri todella näkyi mediakeskusteluissa.

Yhteenvetona keskustelijoiden ei-poliittisista taustaorganisaatioista voidaan todeta, että Ulkopoliittinen instituutti vei tarkastelujakson aikana selkeästi A-studion turvallisuuspoliittista keskustelua.

5 Johtopäätökset

Johdannossa esitin tutkimukselle pääkysymyksen: *Ketkä keskustelevat Natosta?*

Jaoin kysymyksen edelleen tarkemmiksi tutkimuskysymyksiksi, joihin etsin vastausta syventymällä aineistoon laadullisen ja määrällisen tutkimuksen menetelmiä hyödyntäen. Nämä tutkimuskysymykset olivat:

TK 1 Millainen on Nato-keskustelijoiden sukupuolijakauma?

TK 2 Ketkä yksittäiset henkilöt pääsevät ääneen?

TK 3 Mitä ammattiryhmiä Nato-keskustelijat edustavat?

TK 4 Mitkä puolueet pääsevät mukaan Nato-keskusteluun?

TK 5 Mitä organisaatioita Nato-keskustelijat edustavat?

Aineistosta kaivettujen tulosten perusteella kysymyksiin löytyi vastauksia, joita käsittelin osittain jo edeltävässä kappaleessa. Seuraavaksi esitän tulokset kuitenkin vielä yhteenvedona kysymys-vastausmuodossa. Sen jälkeen peilaan tuloksia opinnäytetyön teoriapohjaan ja esittelen ehdotuksia jatkotutkimukseksi. Lopuksi pohdin omaa oppimisprosessiani opinnäytetyöprojektin aikana.

5.1 Tulosten yhteenvedo

TK 1 Millainen on Nato-keskustelijoiden sukupuolijakauma?

Alle kolmannes A-studion Nato-keskustelijoista oli naisia.

TK 2 Ketkä yksittäiset henkilöt pääsevät ääneen?

Ulkopoliittisen instituutin johtaja Mika Aaltola vieraili A-studiossa kaikista eniten. Toiseksi eniten studiossa nähtiin perussuomalaisten Jussi Halla-Ahoa, joka toimii myös ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajana.

TK 3 Mitä ammattiryhmiä Nato-keskustelijat edustavat?

A-studio on poliitikkojen ja tutkijoiden estradi.

TK 4 Mitkä puolueet pääsevät mukaan Nato-keskusteluun?

A-studion Nato-keskusteluissa sekä hallitus- että oppositio puolueet pääsivät ääneen hyvin tasapuolisesti. Yksittäisten poliitikkojen muita lukuisimmat esiintymiset selittyvät pitkälti valiokuntajäsenyyksillä ja ministerinsalkuilla.

TK 5 Mitä organisaatioita Nato-keskustelijat edustavat

Ulkopoliittisen instituutin tutkijat vierailivat A-studiossa selvästi useimmin.

Yhteenvetona ja vastauksena johdannossa esitettyyn pääkysymykseen voidaan siis todeta, että Natosta puhuu joko miespoliitikko tai miestutkija. Jos hän on poliitikko, häneltä löytyy joko perussuomalaisten tai sd:n jäsenkirja. Tutkijan kotipesä puolestaan on todennäköisimmin Ulkopoliittinen instituutti. Yksittäisistä henkilöistä eniten äänessä Nato-keskusteluissa oli kuin olikin Ulkopoliittisen instituutin johtaja Mika Aaltola.

5.2 A-studion keskustelut heijastavat turvallisuuspolitiikan perinteistä asetelmaa

Kuten opinnäytetyön teoriakappaleessa totesin, ulko- ja turvallisuuspolitiikka mielletään perinteisesti miesvaltaiseksi, ”kovaksi” politiikan osa-alueeksi (Ruoho 2006, 171–172). Teoriakappaleessa mainitsin myös muutaman vuoden takaisen Helsingin sanomien jutun (Vasantola 2021), joka oli otsikoitu ”ikuinen kolmannes”. Siinä todettiin naishaastateltavien määrän suomalaisella mediakentällä jumittuneen ikuiseen kolmannekseen tasa-arvopyrkimyksistä huolimatta.

Opinnäytetyön aineistosta tehdyt havainnot tukevat mielikuvaa turvallisuuspoliittisen mediakeskustelun miesvaltaisuudesta. Opinnäytetyön aineistosta selkeimmin esiin noussut muuttuja oli keskustelijoiden sukupuoli. Tulokset osoittavat, että A-studion Nato-keskusteluissa ei voida puhua edes ”ikuisesta kolmanneksesta”, sillä naiskeskustelijoiden määrä ei saavuta 30 prosenttia. Ainoastaan 29 prosenttia vuoden aikana A-studiossa vierailleista keskustelijoista oli naisia. Keskusteluasetelma A-studion turvallisuuspolitiikkaa käsittelevissä keskusteluissa on siis korostuneen miesvaltainen.

Osaltaan tulosta voi selittää turvallisuuspoliittisen keskustelun perinteisellä miesvaltaisuudella, joka on todettu useissa tässäkin opinnäytetyössä mainituissa selvityksissä ja tutkimuksissa. Opinnäytetyö on jatkumoa teoriapohjaa käsittelevässä kappaleessa esitelyihin tutkimuksiin, sillä tulokset ovat hyvin samansuuntaisia. Kovat politiikan alat vaikuttavat pysyvän edelleen miesten hyppysissä niin politiikassa kuin mediassakin.

5.3 Medialla on valtaa vaikuttaa keskusteluasetelmaan

Kuten opinnäytetyön teoriakappaleessa totesin, mediassa näkyvillä representaatioilla on tapana toisintaa yhteiskunnassa vallitsevia valtasuhteita (Fairclough 1997, 58).

Opinnäytetyön tulosten perusteella yhteiskunnassa vallitsevat valtasuhteet toistuivat esimerkiksi siinä, että keskustelijana oli usein vaaleilla valittu poliitikko, jolla on jo entuudestaan valtaa, jonka kansa on hänelle vaaleissa luovuttanut. Estradi annettiin kuitenkin myös tutkijoille jopa hiukan useammin kuin poliitikoille. Tämä voi toisintaa esimerkiksi sitä, että tutkittua tietoa arvostetaan yhteiskunnassamme ja myös poliitikot kuuntelevat tutkijoiden näkemyksiä.

Organisaatioiden välisistä valtasuhteista puolestaan kertoo esimerkiksi Ulkopoliittisen instituutin edustajien selkeä enemmistö kaikista keskustelijoista. Korkeakouluista Helsingin yliopiston edustajat olivat mukana keskusteluissa muita korkeakouluja useammin, mikä voi osaltaan toisintaa korkeakoulujen välistä valta-asetelmaa.

Tutkijoiden ja tutkimuslaitosten näkyvyys turvallisuuspoliittisessa mediakeskustelussa voi kertoa myös siitä, että myös ajankohtaisohjelman toimittajat arvostavat tutkittua tietoa ja tutkijoiden näkemyksiä. Tiettyjen keskustelijoiden toistuva esiintyminen aineistossa kertoo myös keskustelijoiden välisestä uskottavuuden hierarkiasta eli siitä, kuinka uskottavia ja luotettavia eri organisaatioiden edustajat median mielestä ovat (Harjuniemi 2021, 1–5).

Tiedotusvälineissä pääsevät yleensä esille ne, joilla on jo ennestään taloudellista, poliittista tai kulttuurista valtaa (Fairclough'n 1997, 58). A-studion Nato-keskustelut eivät poikkea tästä normista. Aineiston analyysin perusteella voidaan todeta, että A-studion Nato-keskustelijoiden profiili ei ole kovin monimuotoinen. Erityisesti naisten osuus keskustelijoista on jopa pienempi kuin suomalaisella mediakentällä keskimäärin.

Kuten teoriakappaleessa totesin, median kautta tapahtuva diskursiivinen toiminta rakentaa valtaa ja instituutioita. (Pynnönen 2013, 28–29). Media ja ennen kaikkea sen kautta saavutettava näkyvyys ovat osa niitä resursseja, joita vallanpitäjät käyttävät oman valtansa pönkittämiseksi (Kunelius, Noppari ja Reunanen 2010, 21–22). Toimitukset eivät kuitenkaan ole vallitsevien hallintasuhteiden ilmentymiä tai vallankäytön kanavia, vaan ne voivat aktiivisesti vaikuttaa diskursseihin ja diskurssivallan jakautumiseen yhteiskunnassa. Median oma valta ilmeneekin toimitusprosessin eri vaiheissa, esimerkiksi haastateltavien valinnassa.

Olemme opinnäytetyön pääkysymyksen ytimessä – ketkä keskustelevat Natosta? Media tarjoaa tuolle keskustelulle näyttämön, joten ei ole merkityksetöntä, kenet kutsutaan keskustelemaan Suomen suosituimpaan keskusteluohjelmaan parhaaseen katseluaikaan ja kuka jää vaille kutsua.

Mediavallan ansiosta toimituksilla ja toimittajilla olisi siis mahdollisuus vaikuttaa esimerkiksi monimuotoisuuden edistämiseen ja vallitsevien valtarakenteiden purkamiseen. Joonas Lehtonen (2018, 75) toteaa pro gradu -tutkielmassaan että (vanhentuneiden) stereotyyppien kitkeminen mediasta kuitenkin vaatii toimittajilta tietoisia toimia. Lisäksi Mari K. Niemen ja Antti Pitkäsen (2016, 14) tutkimuksessa todettiin, että jotkin journalistiset työprosessit edesauttavat epätasa-arvon toteutumista. Esimerkiksi toimittajan työtä leimaava kiire on olennainen seikka, joka haittaa monimuotoisuuden toteutumista mediassa myös laajemmin (RARE media 2023, 19). Näihin toteamiin on helppo yhtyä myös opinnäytetyön tulosten valossa. Monimuotoisuuden edistäminen vaatii toimituksilta ja yksittäisiltä toimittajilta tietoista ponnistelua. Helpoin ratkaisu ei aina ole se paras.

Mikäli ääneen halutaan päästää enemmän naisia, on heitä kutsuttava A-studioon yhä useammin. Kuten Helsingin Sanomien esimerkki osoittaa, valinnan on oltava tietoinen ja sen eteen on tehtävä töitä, muuten naiset jäävät turvallisuuspoliittisessa keskustelussa ikuiseen kolmannekseen – tai sen alle.

Sama pätee monimuotoisuuteen myös laajemmin. Asioiden muuttaminen vaatii tekoja journalistisen työprosessin eri vaiheissa haastateltavien ideoinnista alkaen. Mikäli mediakenttää halutaan muuttaa monimuotoisemmaksi, on työvaiheisiin annettava riittävästi resursseja ja aikaa.

Toimitusten ja yksittäisten toimittajien on kuitenkin aina pidettävä mielessään suomalaisen journalistin työtä ohjaavat Journalistin ohjeet (Julkisen sanan neuvosto 2014). Jo ohjeiden ensimmäisissä kohdissa nousee esiin olennaisia seikkoja mediavallan näkökulmasta.

1. Journalisti on vastuussa ennen kaikkea lukijoilleen, kuulijoilleen ja katselijoilleen. Heillä on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu.
2. Tiedonvälityksen sisältöä koskevat ratkaisut on tehtävä journalistisin perustein. Tätä päätösvaltaa ei saa missään oloissa luovuttaa toimituksen ulkopuolisille.

Edes tavoite monimuotoisuuden lisäämisestä ei siis saa ajaa journalististen perusteiden edelle. Esimerkiksi A-studioon keskustelijat on kutsuttava ensisijaisesti journalistisin perustein ja yleisön tiedonsaantia ajatellen.

5.4 Ehdotuksia jatkotutkimusta varten

Yksittäistapaustutkimuksena toteutetun opinnäytetyön tulokset eivät sellaisenaan sovellu laajemmin yleistettäväksi. On kuitenkin tärkeää, että Suomen suosituimpien asiaohjelmien keskustelijoihin kiinnitetään huomiota ajoittain hiukan syvällisemminkin. Onhan kyseessä valtakunnan ykkösestradi, mitä tulee ajankohtaiskeskusteluun.

Opinnäytetyö tarjoaa myös erilaisia avauksia jatkotutkimukseen. Mikäli tapaustutkimuksen tuloksista halutaan tehdä laajemmin yleistettäviä, voisi yksittäistapaustutkimusta laajentaa monitapaustutkimukseksi (Piekkari & Welch, 2020). Tässä tapauksessa tutkimuksen laajentaminen monitapaustutkimukseksi onnistuisi esimerkiksi kartoittamalla useamman suomalaisen asiaohjelman keskustelijaprofiileja ja vertailemalla tuloksia toisiinsa.

Myös monimuotoisuutta suomalaisessa mediakeskusteluissa voisi tutkia laajemmin eri medioiden kautta. Olisi kiinnostavaa nähdä esimerkiksi vertailevaa analyysiä eri asiaohjelmien välillä ja toisaalta esimerkiksi Ylen ja kaupallisten medioiden välillä. Asiaan voisi pureutua niin printtimedian kuin television tai radionkin osalta.

Lisäksi opinnäytetyössä käsiteltyyn aineistoon voisi pureutua vielä tiiviimmin. Itse jäin janoamaan lisätietoa erityisesti siitä, kuinka eri keskustelijat puhuvat asioista. Onko naisten ja miesten, tutkijoiden, poliitikkojen tai sotilasasiantuntijoiden puheenvuorojen sisällöissä eroavaisuuksia tai yhtäläisyyksiä? Millaisia mielipiteitä keskusteluissa esiintyy? Näihin kysymyksiin voisi pureutua esimerkiksi puheenvuorojen sisältöön keskittyvän diskurssianalyysin keinoin.

Opinnäytetyön määrällisiin havaintoihin puolestaan olisi kiinnostavaa lisätä tietoa siitä, kuinka paljon minuuttimäärissä kukin keskustelija puhui. Minuuttien laskeminen olisi kuitenkin hyvin työläs ja aikaa vievä työvaihe, jonka vuoksi siksi se jäi tekemättä tässä opinnäytetyössä.

5.5 Oma oppiminen

Opinnäytetyö kokonaisuutena oli hyvin opettavainen ja kiinnostava prosessi, vaikka aika ajoin kamppailin motivaation puutteen kanssa.

Opinnäytetyön aiheen valinta oli suhteellisen helppoa. Halusin aiheen, jossa aineisto on helposti rajattavissa ja jonka kokoaminen ei olisi riippuvaista muista kuin itsestäni. Siten esimerkiksi haastattelujen tekeminen oli poissuljettua.

Aiemman koulutus- ja työtaustani ansiosta ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvä aihepiiri kiinnosti minua jo lähtökohtaisesti. Huomasin, että henkilökohtainen kiinnostus opinnäytetyön aihetta kohtaan auttaa etenkin siinä vaiheessa, kun oma motivaatio on muuten kortilla. Olen innokas A-studion seuraaja itsekin, joten oli luonnollista valita juuri A-studio tarkasteltavaksi ohjelmaksi.

Aineiston kokoaminen ja käsittely oli opinnäytetyön työläin osuus. Jaksojen karsiminen ja valinta osaksi aineistoa vaati sisällöllistä punnintaa ja harkintaa. Lisäksi keskustelijatietojen kerääminen manuaalisesti jaksojen tiedoista excel-taulukkoon vei aikaa. Kun aineisto oli kasassa, koitti

kuitenkin työn antoisin vaihe. Pääsin kaivamaan lukuja aineistosta, vertailemaan niitä ja sain samalla tukea omille ennakkoaavistuksilleni.

Itse kirjoitusprosessi vei yllättävän paljon aikaa ja kipuilin erityisesti teoriaosion kanssa, sillä punainen lanka meinasi ajoittain kadota. Suuri kiitos valmiista opinnäytetyöstä kuuluukin ohjaajalleni Laura Kettuselle, jonka kannustus ja kommentit ohjasivat oikeaan suuntaan silloin, kun meinasin eksyä sivuraitteille.

Työn edetessä opin paljon oman työn aikatauluttamisesta ja siitä, kuinka työ etenee, kun malttaa keskittyä yhteen osioon ja asiaan kerrallaan. Näistä opeista on varmasti paljon hyötyä myös tulevissa työtehtävissä, kun määräajat puskevat päälle ja käsiteltävät kokonaisuudet ovat laajoja.

Lähteet

- Attila, H., Pietiläinen, M., Keski-Petäjä, M., Hokka, P. & Nieminen, M. 2018. Tasa-arvobarometri 2017. Sosiaali- ja terveysministeriö. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160920/STM_08_2018_Tasa-arvobarometri%202017_net.pdf. Luettu 23.12.2022.
- Eriksson, P. & Koistinen, K. 2014. Monenlainen tapaustutkimus. Kuluttajatutkimuskeskus. Helsinki. E-kirja. Luettu: 17.2.2023.
- Finnpanel. Katsotuimpien ohjelmien TOP-listat. Saatavilla: <https://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/kk/ohjryh/viimeisin/ohjryh.html>. Katsottu 22.12.2022.
- Fairclough, N. 1997. Miten media puhuu. Tampere: Vastapaino.
- Foucault, M. 2000. Power: Essential works of Foucault 1954–1984. Vol 3. New York: The New Press.
- Harjuniemi, T. 2021. The “Hierarchy of Credibility” among Economic Experts: Journalists’ Perceptions of Experts with Varying Institutional Affiliations. *Journalism Practice*, s. 1–18.
- Hurmerinta, L. & Nummela, N. 2020. Monimenetelmätutkimus. Teoksessa: Puusa A. & Juuti, P. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus. Helsinki. E-kirja. Luettu: 17.2.2023.
- Julkisen sanan neuvosto. 2014. Journalistin ohjeet. Luettavissa: <https://jsn.fi/journalistin-ohjeet/>. Luettu: 16.3.2023.
- Kunelius, R., Noppari E., Reunanen E. 2010. Media vallan verkoissa. Tampereen yliopisto. Luettavissa: <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/65414>. Luettu 27.1.2023.
- Laine, M., Bamberg, J., Jokinen P. 2007. Tapaustutkimuksen taito. Gaudeamus Helsinki University Press. Helsinki.
- Laki Yleisradio Oy:stä 22.12.1993/1380
- Lehto, M. 21.10.2022. IS:n presidenttikyselyssä yllätysykkönen: ”Voi pyhä jysäys”. *Ilta-Sanomat*. Luettavissa: <https://www.is.fi/politiikka/art-2000009148729.html>. Luettu: 13.2.2023.
- Lehtonen, J. 2018. Uutisia miehistä ja rahasta – Poliitiikan sukupuolittunut työnjako Yleisradion televisiuutisissa 1988–2018. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, Poliitiikan ja talouden tutkimuksen laitos. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-201812043655> Luettu: 23.12.2022.

- Lehtonen M. & Koivunen A. 2010. Kansalainen minä: Median ihannesubjektit ja suostumuksen tuottaminen. Teoksessa Pietikäinen P. (toim.) Valta Suomessa. s. 229–250. Gaudeamus Helsinki University Press. Tallinna.
- Macharia, S. (toim.). 2020. Who Makes the News? 6th Global Media Monitoring Project. Luettavissa: https://whomakesthenews.org/wp-content/uploads/2021/11/GMMP2020.ENG_FINAL.pdf. Luettu 28.1.2023.
- Mitikka, E. J. 2020. Venäjä ja turvallisuus: tutkimus ja asiantuntijatarjonta Suomessa. Puolustusministeriö. Helsinki. Luettavissa: <http://hdl.handle.net/10138/326101>. Luettu 23.12.2022
- Niemi, M. K. & Pitkänen, V. 2016. Gendered use of experts in the media: Analysis of the gender gap in Finnish news journalism. *Public Understanding of Science* 26, 3, s. 355–368.
- Niinistö, S. 2022. Tasavallan presidentin uudenvuodenpuhe 1.1.2022. Tasavallan presidentin kanslia. Luettavissa: <https://www.presidentti.fi/puheet/tasavallan-presidentti-sauli-niiniston-uudenvuodenpuhe-1-1-2022/>. Luettu: 16.3.2023.
- Ojasalo, K., Moilanen T., Ritakoski, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät. Sanoma Pro.
- Piekkari, R. & Welch, C. 2020. Oodi yksittäistapaustutkimukselle ja vertailun moninaiset mahdollisuudet. Teoksessa: Puusa A. & Juuti, P. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus. Helsinki. E-kirja. Luettu: 17.2.2023.
- Pitkänen, V. & Niemi, M. K. 2016. Hallitsematon ja houkutteleva media: Yhteiskuntatieteilijöiden näkemyksiä julkisesta asiantuntijuudesta. *Yhteiskuntapolitiikka* 81, 1, s. 5–16.
- Prognosis. Gender Equality Tracker: Finland. Luettavissa: <http://www.prognosis.se/GE/Finland/>. Luettu: 16.3.2023.
- Pynnönen, A. 2013. Diskurssianalyysi: Tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen. Jyväskylän yliopiston kaupakorkeakoulun Working Paper N:o 379. Jyväskylän yliopisto. Luettavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/42412/978-951-39-5471-0.pdf?se->. Luettu: 7.2.2023.
- RARE Media. 2021. Kenen tietoo? -opas moninaisempaan ja inklusiivisempaan journalismiin. Luettavissa: <https://raremedia.fi/kenentietoo/>- ja <https://raremedia.fi/wp-content/uploads/2021/05/PDF-Kenen-tietoo.pdf>. Luettu: 14.2.2023.
- Ruoho, I. 2006. Julkisuudet, naiset ja journalismi. Teoksessa Mäkelä, A., Puustinen, L. & Ruoho, I. (toim.) Sukupuolishow: Johdatus feministiseen mediatutkimukseen. Gaudeamus. Helsinki. s. 171–172.

- Sarhimaa, J. 8.3.2023. ”Meillä on tärkeä rooli siinä, millaiseksi maailma muovautuu” – Mitä HS:n tasa-arvoprojektissa on tähän asti opittu? Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009431896.html>. Luettu: 8.3.2023.
- Seppänen, J. & Väliaverronen, E. 2012. Mediatyhteiskunta. 5. painos. Vastapaino. Tampere.
- Sihvonen, T. 2006. Representaatio/simulaatio. Teoksessa: Ridell, S., Väliaho P. & Sihvonen, T. (toim.). Mediaa käsittämässä. Vastapaino. Tampere.
- Siukola, R., Kuusipalo, J., Haapea, K. 2020. Sukupuolella väliä eduskunnassa?: Sukupuolten tasa-arvo eduskuntaryhmien ja valiokuntien toiminnassa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-457-8>. Luettu 23.12.2022.
- Suomen perustuslaki 11.6.1999/731 94 § ja 128 §.
- Ulkoministeriö. 2023. Vastuualueet: ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Luettavissa: <https://um.fi/ulko-ja-turvallisuuspolitiikka>. Luettu: 17.3.2023.
- Ulkopoliittinen instituutti. 2023. Esittely. Luettavissa: <https://www.fiia.fi/instituutti>. Luettu 7.1.2023.
- Valtioneuvosto. 2020. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162513/VN_2020_30.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu: 17.3.2023.
- Valtioneuvosto. 2022. Selonteko Suomen liittymisestä Pohjois-Atlantin liittoon. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164094/VN_selonteko_FI.pdf. Luettu: 17.3.2023.
- Vasantola, S. 7.3.2021. Ikuinen kolmannes. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000007842678.html>. Luettu: 23.12.2022.
- Vastapuu, L. & Lyytikäinen, M. 2022. Gender Equality in Finnish Foreign Affairs from 2019 to 2022. Ulkoministeriö. Helsinki. Luettavissa: https://um.fi/documents/35732/0/Gender+equality+in+foreign+affairs_Vastapuu_Lyytikainen.pdf/4aef250d-4d89-41cd-d390-6059951d4aa9?t=1668426670061. Luettu: 23.12.2022.
- Voltmer, K. & Brants, K. 2011. A Question of Control: Journalists and Politicians in Political Broadcast Interviews. Teoksessa: Voltmer, K. & Brants, K. (toim.) Political Communication in Postmodern Society: Challenging the Primacy of Politics. s. 126–145. Palgrave Macmillan. E-kirja. Luettavissa: https://www.researchgate.net/publication/261640638_A_Question_of_Control_Journalists_and_Politicians_in_Political_Broadcast_Interviews. Luettu: 28.1.2023.

Weber, M. 1947. The Theory of Social and Economic Organization. London: Hodge.

Yläjärvi, E. & Ubaud A., 8.3.2018. Naisten osuus HS:n jutuissa on kolmannes, ja se on liian vähän – Sitoudumme edistämään tasa-arvoa, laskuri kertoo HS:n tilanteen reaaliajassa. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005594582.html>. Luettu: 23.12.2022.

Liitteet

Ylen A-studion keskustelijat 1.12.2021–30.11.2022 ammattiryhmän mukaan järjestettynä

nimi	nimike	organisaatio	ammattiryhmä	vierailut (lukumäärä)
Alexander Stubb	professori	European University Institute	tutkija	1
Charly Saloniemi-Pasternak	johtava tutkija	Ulkopoliittinen instituutti	tutkija	4
Emilia Palonen	yliopistotutkija	Helsingin yliopisto	tutkija	1
Halil Gürhanli	tutkija	Helsingin yliopisto	tutkija	1
Hanna Ojanen	tutkimusjohtaja	Tampereen yliopisto	tutkija	2
Hanna Smith	tutkimusjohtaja	Euroopan hybridiosaimiskeskus	tutkija	5
Heikki Patomäki	maailmanpolitiikan professori	Helsingin yliopisto	tutkija	1
Ilmari Käihkö	vieraileva tutkija	Aleksanteri-instituutti	tutkija	1
Iro Särkkä	valtiotieteiden tohtori / tutkijatohtori	Helsingin yliopisto / Ulkopoliittinen instituutti	tutkija	5
Jarno Limnell	kyberturvallisuuden työelämäprofessori	Aalto-yliopisto	tutkija	2
Juha Vuori	kansainvälisen politiikan professori	Tampereen yliopisto	tutkija	3
Juhana Aunesluoma	poliittisen historian professori	Helsingin yliopisto	tutkija	1
Jyri Lavikainen	tutkija	Ulkopoliittinen instituutti	tutkija	1

Kimmo Elo	vt. johtaja	Eduskuntatutkimuksen keskus	tutkija	1
Kimmo Rentola	poliittisen historian emeritusprofessori	Helsingin yliopisto	tutkija	1
Kristi Raik	johtaja	Viron ulkopoliittinen instituutti	tutkija	3
Maria Annala	tutkija	Ulkopoliittinen instituutti	tutkija	1
Markku Kangaspuro	johtaja	Aleksanteri-instituutti	tutkija	2
Martti J. Kari	yliopistonopettaja, eversti evp.	Jyväskylän yliopisto	tutkija	1
Matti Pesu	vanhempi tutkija / johtava tutkija	Ulkopoliittinen instituutti	tutkija	5
Mika Aaltola	johtaja	Ulkopoliittinen instituutti	tutkija	11
Pami Aalto	kansainvälisen politiikan professori / Jean Monnet - professori	Tampereen yliopisto	tutkija	2
Pekka Kallioniemi	tutkijatohtori	Tampereen yliopisto	tutkija	1
Sinikukka Saari	vanhempi tutkija, johtava tutkija	Ulkopoliittinen instituutti	tutkija	5
Teija Tiilikainen	johtaja	Hybridiosaamiskeskus	tutkija	5
Teivo Teivainen	maailmanpolitiikan professori	Helsingin yliopisto	tutkija	1
Tomas Ries	dosentti	Ruotsin maanpuolustuskorkea-koulu	tutkija	1
Tommi Koivula	strategian professori	MPKK	tutkija	1

Toni Alaranta	vanhempi tutkija	Ulkopoliittinen instituutti	tutkija	4
Tuomas Forsberg	kansainvälisen politiikan professori / tutkijakollegiumin johtaja	Tampereen yliopisto / Helsingin yliopisto	tutkija	6
Anders Adlercreutz	eduskuntaryhmän puheenjohtaja	rkp	poliitikko	1
Anna Kontula	kansanedustaja	vasemmistoliitto	poliitikko	1
Annika Saarikko	puheenjohtaja	keskusta	poliitikko	3
Antti Häkkänen	varapuheenjohtaja / puolustusvaliokunnan puheenjohtaja	kokoomus	poliitikko	4
Antti Kaikkonen	puolustusministeri	keskusta	poliitikko	1
Antti Lindtman	eduskuntaryhmän puheenjohtaja	sdp	poliitikko	1
Atte Harjanne	kansanedustaja	vihreät	poliitikko	1
Eero Heinäluoma	europarlamentaarikko	sdp	poliitikko	1
Elina Valtonen	kansanedustaja / varapuheenjohtaja	kokoomus	poliitikko	3
Erkki Tuomioja	ulkoasiainvaliokunnan varapuheenjohtaja	sdp	poliitikko	3
Hanna Holopainen	varapuheenjohtaja	vihreät	poliitikko	1
Heidi Hautala	europarlamentaarikko	vihreät	poliitikko	3
Henna Virkkunen	europarlamentaarikko	kokoomus	poliitikko	1
Iiris Suomela	puheenjohtajan sijainen	vihreät	poliitikko	1

Jari Ronkainen	kansanedustaja / puolustusvaliokunnan varapuheenjohtaja	perussuomalaiset	poliitikko	2
Johannes Koskinen	kansanedustaja	sdp	poliitikko	1
Jussi Halla-aho	ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja	perussuomalaiset	poliitikko	9
Jussi Saramo	eduskuntaryhmän puheenjohtaja	vasemmistoliitto	poliitikko	3
Kai Mykkänen	eduskuntaryhmän puheenjohtaja	kokoomus	poliitikko	1
Kimmo Kiljunen	kansanedustaja	sdp	poliitikko	2
Leena Meri	varapuheenjohtaja	perussuomalaiset	poliitikko	1
Li Andersson	puheenjohtaja	vasemmistoliitto	poliitikko	2
Matias Mäkyne	varapuheenjohtaja	sdp	poliitikko	1
Matti Vanhanen	kansanedustaja / eduskunnan puhemies	keskusta	poliitikko	4
Mauri Pekkarinen	europarlamentaarikko	keskusta	poliitikko	1
Mika Kari	kansanedustaja / tiedusteluvalvontavaliokunnan puheenjohtaja	sdp	poliitikko	4
Pekka Haavisto	ulkoministeri	vihreät	poliitikko	5
Petri Sarvamaa	europarlamentaarikko	kokoomus	poliitikko	1
Petteri Orpo	puheenjohtaja	kokoomus	poliitikko	3
Riikka Purra	puheenjohtaja	perussuomalaiset	poliitikko	6

Sanna Marin	pääministeri	sdp	poliitikko	3
Sari Essayah	puheenjohtaja	kristillisdemokraatit	poliitikko	1
Satu Hassi	suuren valiokunnan puheenjohtaja	vihreät	poliitikko	1
Sirpa Pietikäinen	europarlamentaarikko	kokoomus	poliitikko	1
Timo Heinonen	kansanedustaja	kokoomus	poliitikko	1
Tytti Tuppurainen	Eurooppaministeri	sdp	poliitikko	1
Christer Kronblad	toiminnanjohtaja	Södertäljen sosiaalidemokraatit	poliitikko (ruotsalainen)	1
Sauli Niinistö	tasavallan presidentti	TPK	presidentti	2
Iiro Penttilä	merisotaopin pääopettaja	MPKK	sotilasasiantuntija	1
Aki-Mauri Huhtinen	sotilasprofessori	MPKK	sotilasasiantuntija	3
Harri Ohra-aho	neuvotteleva virkamies, kenraalimajuri	puolustusministeriö	sotilasasiantuntija	1
Jarmo Lindberg	Puolustusvoimien komentaja v. 2014–19	ent. Puolustusvoimat	sotilasasiantuntija	3
Juha Pyykkönen	turvallisuustutkija, prikaatinkenraali evp.	Security Analysis, ent. Puolustusvoimat	sotilasasiantuntija	2
Jukka Heinänen	everstiluutnantti, strategian pääopettaja	MPKK	sotilasasiantuntija	1
Pauli Markkanen	kadetti	Kadettikoulu	sotilasasiantuntija	1
Pekka Toveri	kenraalimajuri evp. entinen tiedustelupäällikkö	ent. Puolustusvoimat	sotilasasiantuntija	3

Petteri Kajanmaa	sotataidon laitoksen johtaja	MPKK	sotilasasiantuntija	1
Simo Pesu	everstiluutnantti	MPKK	sotilasasiantuntija	2
Timo Kivinen	puolustusvoimain komentaja	Puolustusvoimat	sotilasasiantuntija	1
Ari Hakahuhta	politiikan erikoistoimittaja	Yle	toimittaja	1
Tom Kankkonen	ulkomaantoimittaja	Yle	toimittaja	2
Unto Hämäläinen	toimittaja	-	toimittaja	1
Matti Pitkäniitty	yksikön päällikkö	Rajavartiolaitos	virkamies	1
Anders Eriksson	johtaja	Suomen Tukholman-instituutti	virkamies	1
Antti Peltari	päällikkö	Suojelupoliisi	virkamies	1
Anu Leinonen	Suomen Lähi-idän instituutin säätien asiamies	Suomen Lähi-idän instituutti	virkamies	2
Anu Sallinen	neuvotteleva virkamies	puolustusministeriö	virkamies	1
Arto Rätty	entinen puolustusministeriön kansliapäällikkö 2011–2015 / kenraaliluutnantti (res.)	ent. puolustusministeriö	virkamies	2
Esa Pulkkinen	puolustusministeriön kansliapäällikkö	puolustusministeriö	virkamies	1
Ismo Kurki	asiantuntija	Rajavartiolaitos	virkamies	1
Janne Kuusela	osastopäällikkö	puolustusministeriö	virkamies	1
Jukka Savolainen	haavoittuvuudet ja resilienssi-verkoston johtaja	Hybridiosaamiskeskus	virkamies	2

Kai Sauer	alivaltiosihteeri	ulkoministeriö	virkamies	2
Karoliina Honkanen	neuvotteleva virkamies	puolustusministeriö	virkamies	1
Petri Knape	johtaja, sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksikkö	sisäministeriö	virkamies	1
Riku Huttunen	energiaosaston ylijohdaja	työ- ja elinkeinoministeriö	virkamies	1
Veli-Pekka Kivimäki	erikoistutkija	Suojelupoliisi	virkamies	1
Veronica Thörnroos	Ahvenanmaan maaneuvos	Ahvenanmaan maakuntahallitus	virkamies	1
Anneli Ahonen	strategisen viestinnän asiantuntija		asiantuntija	1
Risto E. J. Penttilä	toimitusjohtaja	Nordic West Office	asiantuntija	4
Robert Dalsjö	vanhempi turvallisuusanalyttikko	FOI, Ruotsi	asiantuntija	1
Jarmo Viinanen	johtava asiantuntija	ulkoministeriö	diplomaatti	1
Liisa Talonpoika	Suomen entinen Tukholman suurlähettiläs	ulkoministeriö	diplomaatti	1
Hannu Himanen	Suomen entinen Moskovan suurlähettiläs	ulkoministeriö	ent. diplomaatti	2
Heikki Talvitie	Suomen entinen Moskovan ja Tukholman suurlähettiläs	ent. ulkoministeriö	ent. diplomaatti	1
René Nyberg	Suomen entinen Moskovan suurlähettiläs	ent. ulkoministeriö	ent. diplomaatti	3
Timo Soini	ent. Ulkoministeri	-	ent. poliitikko	1

Laura Lodenius	toiminnanjohtaja	Rauhanliitto	järjestötoimija	1
Vili Nurmi	Aseistakieltäytyjäliiton varapuheenjohtaja	Aseistakieltäytyjäliitto	järjestötoimija	1
Ville Virta	puheenjohtaja	upseeriliitto	järjestötoimija	1